

Przyjaźń niejedno ma imię

Przyjaźń niejedno ma imię

**Księga pamiątkowa dedykowana
Profesor Marii Sibińskiej**

pod redakcją naukową

Hanny Dymel-Trzebiatowskiej

Heleny Garczyńskiej

Mai Chacińskiej

**Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
Gdańsk 2025**

Recenzenci

dr hab. Krzysztof Bak, prof. UJ
dr hab. Joanna Cymbrykiewicz, prof. UAM
dr hab. Józef Jarosz, prof. UW
dr hab. Arnold Klönczyński, prof. UG
dr hab. Bolesław Mrozewicz, prof. UAM
dr hab. Sylwia Schab, prof. UAM
dr hab. Jørgen Veisland, prof. UG (emeritus)
dr Terje Wagener, UG

Redaktor Wydawnictwa
Jolanta Stecewicz

Proofreading abstraktów w języku angielskim
David Malcolm

Projekt okładki i stron tytułowych
Jan Rutka

Ilustracja na okładce
Ewa Mrozek-Sadowska

Fotografia dr hab. Marii Sibińskiej, prof. UG, s. 11
Alan Stocki/UG

Skład i łamanie
Mariusz Szewczyk

Publikacja sfinansowana ze środków Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Gdańskiego

© Copyright by Uniwersytet Gdański, 2025
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-8206-715-6

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 11 37, tel. kom. +48 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
wydawnictwo.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: wydawnictwo.ug.edu.pl/sklep/

Druk i oprawa
Zakład Poligrafii Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 14 49

Spis treści

Wstęp | 9

Tabula gratulatoria | 13

Helena Garczyńska

Maria Sibińska – w przyjaźni z człowiekiem i z nauką | 21

I LITERATURA

Elżbieta Starek, Agnieszka Witczak

Rady, zachęty, upomnienie oraz słowa pociechy dla przyjaciół
w łacińskich epigramatach Ludviga Holberga | 35

Magdalena Wasilewska-Chmura

Jak herstorie odpowiadają na dyskursy władzy?
Kobieta jako figura Innego w eposie *Ædnan* Linnei Axelsson | 53

Sylvia Izabela Schab

Norden som et lykkeligt sted? Utopi og heterotopi i polske Norden-repræsentationer –
med Færøerne som case study | 69

Karolina Drozdowska

Vennskap, kjærlighet og kunsten å gå videre.
Metafiktiv veileder–student-relasjon i Klara Hvebergs *Lene din ensomhet langsomt mot min* | 77

Joanna Cymbrykiewicz

Biografi om forfatterens hundeven?

Antropomorfering og magt i Dorrit Willumsens *Tøs – et hundeliv* | 91

Aldona Zańko

For og imod arketyper – stedmoderskab i gendigtning på baggrund af tre polske adaptationer af H.C. Andersens eventyr

Tommelise udgivet i årene 2009–2021 | 107

Jørgen Veisland

The modality of the visible and the modality of the audible

in a selection of modern American poetry | 123

II

JĘZYK I PRZEKŁAD

Izabela Kępka, Zofia Kępka

Językowa konceptualizacja przyjaźni i przyjaciela w *Małym Księciu*

Antoine’a de Saint-Exupéry, w polskim przekładzie Jana Szwykowskiego | 141

Dominika Skrzypek, Paulina Horbowicz

Rodzina i przyjaciele. Kto jest kim w inskrypcjach runicznych? | 155

Joanna Jereczek-Lipińska

Moc słów „Chers amis” („Drodzy przyjaciele”)

w dyskursie prezydenckich kampanii wyborczych we Francji | 169

Ildikó Vaskó

Pragmatisk tilnærming til tid i et tverrkulturelt perspektiv | 183

Ewa Data-Bukowska

O przyjaźni w stylistyce – „sojusze” stylotwórcze w szwedzkim przekładzie

Trans-Atlantyku Witolda Gombrowicza | 195

Sanda Tomescu Baci, *Roxana-Ema Dreve*, *Ioana-Andreea Mureșan*

Litterære oversettelser i norskundervisningen
ved Det skandinaviske instituttet i Cluj | 213

III

SPOŁECZEŃSTWO, POLITYKA, HISTORIA

Marta Skorek

Alta (Norwegia) i Whanganui (Aotearoa Nowa Zelandia):
meandry poskramiania rzek z perspektywy ekokulturowej | 227

Włodzimierz Karol Pessel

Duński rząd przyjaźni | 243

Krystyna Szelągowska

O miłości i przyjaźni z brudną polityką w tle.
Eleonora Krystyna i jej małżeństwo | 259

Jakub Morawiec

Prawo do władzy w Norwegii.
Kilka uwag na temat poetyckiego dwugłosu wokół bitwy w Øresundzie | 275

Katarzyna Maćkała

Nansen, Amundsen i wątki polarne w literaturze polskiej
na przykładzie twórczości Jalu Kurka i Czesława Miłosza | 291

Wstęp

Arystoteles za najwyższą formę relacji międzyludzkich uznawał przyjaźń. Z jej trzech wariantów, opartych na korzyści, przyjemności i dobru, tylko ten ostatni godzien jest w jego interpretacji miana prawdziwej przyjaźni. Przyjaźń, zdaniem filozofa, nie ogranicza się do relacji dwóch osób, ale ma szerszy wymiar – przyjaźni w grupie, rodzinie, społeczeństwie. Osoby, które miały przyjemność współpracować z Marią Sibińską, mogły się cieszyć doświadczeniem prawdziwej przyjaźni na zasadzie Arystotelejskiej wykładni – pełnej szacunku, wsparcia, pomocy w sytuacjach kryzysowych, z wyciągniętą dłonią zarówno w kwestiach zawodowych, jak i prywatnych. Nie dotyczyło to wyłącznie sytuacji indywidualnych, lecz także tych w drugim wymiarze, kolektywnym, gdy dyskretnie tworzyła atmosferę współpracy w dużej grupie osób o różnych poglądach i silnych charakterach.

Trudno sobie wyobrazić ogrom pracy, który należało włożyć w wykreowanie tego typu międzyludzkich relacji, przy jednoczesnym rozwijaniu Instytutu, pracy dydaktycznej i naukowej. Profesor Sibińska znalazła czas, aby zdobyć pozycję wybitnej skandynawistki, literaturoznawczyni, specjalizującej się w zagadnieniach literatury norweskiej, kultury saamskiej, dramatu i teatru, z licznymi osiągnięciami i wyróżnieniami na swym naukowym koncie. Jej sylwetkę przybliżamy w pierwszym rozdziale monografii. Po nim następują kolejne, w których autorzy otwierają przed nami przestrzenie nawiązujące do figury przyjaźni.

Pierwszą sekcję tematyczną, obejmującą rozważania skupione na literaturze, rozpoczynają teksty poświęcone tematom bliskim Profesor Sibińskiej – Ludvigowi Holbergowi oraz Saamom. Kolejne rozdziały to kalejdoskop literackich obrazów: wizerunek Wysp Farerskich w polskich sprawozdaniach podróżniczych, zawilości relacji mentor – uczeń, specyfika biografii zwierzęcych, wieloaspektowość postaci macochy oraz egzystencjalne subtelności poezji amerykańskiej.

Sekcja druga łączy zagadnienia językowe z translatorycznymi, a otwiera ją analiza elementów języka konceptualizującego przyjaźń w klasyku *Mały Książę*. Następnie możemy się zapoznać z badaniem obecności figury przyjaźni w inskrypcjach runicznych, zwrotu „Drodzy przyjaciele” w dyskursie prezydenckiej kampanii wyborczej we Francji oraz językowych fraz związanych z czasem. Rozdziały translatoryczne poruszają kwestie stylistyki oraz dydaktyki przekładu.

Ostatnia część *Księgi* to mozaika dyskusji wokół tematów społecznych, politycznych i historycznych. Poznamy tu szczegóły koalicyjnego rządu Danii, powróci refleksja nad więzią Saamów z naturą, wybrzmi wezwanie do włączenia w tryby edukacji nowej literatury polarnej, a badacze historii zabiorą nas w odległe epoki.

Nie jest łatwo zgłębić tajemnicę przyjaźni, zjawiska skomplikowanego, wielowymiarowego i subtelnego, ale mamy nadzieję, że w tej podróży przez dziewiętnaście rozdziałów uda nam się znaleźć kilka odpowiedzi. Bo czym jest życie bez przyjaciół?

dr hab. Hanna Dymel-Trzebiatowska, prof. UG

dr Helena Garczyńska

dr hab. Maja Chacińska, prof. UG